Weiny Silander

En intervju av Gustav Sjöblom

20 februari 2008

Intervju 69

Från matematikmaskin till IT

Denna intervju har genomförts inom ramen för projektet Från matematikmaskin till IT som är ett samarbete mellan Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska museet finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Originalinspelning och transkript finns tillgängliga på Tekniska museet i Stockholm. Intervjun bör refereras på följande sätt:

Weiny Silander, intervju från 2008 av Gustav Sjöblom, Teknik och samhälle, Chalmers tekniska högskola.

Nyckelord: minidatorer, transporter, Scansped, SCOL, spedition.

Abstract

Weiny Silander, head of computing at the forwarding company Scansped in the late 1970s, was born in 1940 and graduated from the University of Göteborg with a degree in mathematics, statistics, business administration and information processing. From 1968 Silander worked at the National Road Administration where he developed personnel and accounting systems. In 1971 he was hired by Scansped Data to coordinate computing in the Scansped group, which was formed when four forwarding companies joined forces under the Scansped umbrella. Silander's first effort was the improvement of the existing rudimentary accounting and ledger routines and their extension to the whole group. The small computing unit worked in close cooperation with the administrative directors of the constituent companies and the service bureau Datema. The new systems were fully implemented by 1975 and improved invoicing routines, thereby saving substantial capital costs for the outlays for customs duties and VAT. In 1975 work was begun on a more advanced system called Scansped On-Line, SCOL, this time in cooperation with the consultancy Göran Waernér AB, which in fact provided all of the computing expertise. The system was based on six Modcom minicomputers, two in each of the offices in Malmö, Stockholm and Göteborg, and terminals at the nearly 100 offices throughout Sweden, where information on the assignment, carrier, date and customer were entered. The import routines were implemented first and enabled the automatic production of documents for all import-related needs. Export routines were added somewhat later. Silander remained at Scansped until 1984 when he opened his own one-man consultancy.

Informant: Weiny Silander
Intervjuare: Gustav Sjöblom
Tid: 14 mars 2008
Plats: Weiny Silanders hem utanför Kivik.

Gustav Sjöblom: Idag är det den 14 mars 2008. Jag heter Gustav Sjöblom och är forskningssekreterare för området ”transporter” i projektet Från matematikmaskin till IT. Jag sitter hemma hos Weiny Silander utanför Kivik för att göra en intervju om Weinys erfarenheter av datoriseringen av speditionsbranschen fram till början av 80-talet. Men vi skulle börja med lite biografisk information och du är född den 17 juli 1940?

Weiny Silander: Ja.

Gustav Gustav Sjöblom: Var växte du upp nånstans?

Weiny Silander: I Lindome, en bit utanför Göteborg. Det hörde till norra Halland på den tiden men ligger numera i Mölndals kommun.

Gustav Sjöblom: Hur bodde ni där?

Weiny Silander: Vi bodde på en liten gård mitt i skogen. Vi hade en kilometer till närmsta granne, men bara två mil till Göteborgs centrum.

Gustav Sjöblom: Vad gjorde dina föräldrar?

Weiny Silander: Min pappa drev den här lilla gården plus att han jobbade på färgerifabriken i Anderstorp. Mamma var hemma.

Gustav Sjöblom: Färgerifabriken i Anderstorp? Men Anderstorp ligger …

Weiny Silander: Njae, det finns ett Anderstorp i Lindome.

Gustav Sjöblom: Vad hade du för fritidsintressen som ungdom?

Weiny Silander: Först spelade jag fotboll och sen började jag springa orientering. Det var väl det.

Gustav Sjöblom: Fanns det nåt särskilt som gjorde att du fick ett intresse för teknik under uppväxttiden?

Weiny Silander: Nej. Jag var inte speciellt intresserad av teknik.

Gustav Sjöblom: Var gick du i skolan nånstans?

Weiny Silander: Jag gick på realskolan i Mölndal och tog realen där och sen jobbade jag några år. Sen gick jag på Hvilan som är en folkhögskola, men också har ett gymnasium för lantbruks-, skogsbruks- och mejeristuderande. Där gick jag och tog studenten 1964.

Gustav Sjöblom: Men dessförinnan, efter realen började du alltså jobba. Var det inte aktuellt att studera vidare vid den tidpunkten?

Weiny Silander: Jo, men det kostade pengar.

Gustav Sjöblom: Var du den första i familjen som läste vidare på den nivån?

Weiny Silander: Ja.

Gustav Sjöblom: Gjorde du värnplikt?

Weiny Silander: Ja, i Halmstad. 15 månader.

Gustav Sjöblom: Hur gammal är man efter realexamen?

Weiny Silander: Jag var 16 eller nåt sånt. Det är ungefär som när man går ut högstadiet idag.

Gustav Sjöblom: Så då gav du dig ut på arbetsmarknaden. Vad blev det då?

Weiny Silander: Först jobbade jag på Bergborrmaskiner i Mölndal och gjorde motorsågar och bergborrar. Sedan jobbade jag i skogen med att hugga i skogen och köra i skogen. Sen gick jag lite kurser för att sikta på att bli jägmästare.

Gustav Sjöblom: Det var en sexårsperiod mellan realexamen och att du gick gymnasiet, om du var 22 när du började eller nåt sånt?

Weiny Silander: Eller om det var fem år. Det var lumpen också under tiden.

Gustav Sjöblom: Hur många år var du på maskinfabriken?

Weiny Silander: Jag var inte där nåt år, jag var där i sju-åtta månader.

Gustav Sjöblom: Så det var skogen som var huvudsysselsättningen under den här tiden.

Weiny Silander: Ja.

Gustav Sjöblom: I vilken form gick du jägmästarkursen?

Weiny Silander: Nä, jag gick aldrig den. Det är ju en högskoleutbildning, precis som att gå på universitet eller Chalmers eller liknande.

Gustav Sjöblom: Hur kom det att du hamnade just på Hvilan när du skulle läsa vidare sen?

Weiny Silander: Hvilan är alltså ett gymnasium för de som håller på med skogs- eller lantbruksstudier, så det var därför.

Gustav Sjöblom: Och väl där kom du på andra tankar eftersom du bytte bana?

Weiny Silander: Ja, det kan man säga.

Gustav Sjöblom: Hur var skolgången i Hvilan?

Weiny Silander: Vad menar du med det?

Gustav Sjöblom: Om du vill beskriva undervisningen, hur gick det till och hur du uppfattade det?

Weiny Silander: Det var ju vanligt gymnasium. Det var två år. Man läste en vanlig gymnasiekurs med matte och fysik och allt vad som hör till.

Gustav Sjöblom: Så det var en naturvetenskaplig inriktning?

Weiny Silander: Mm.

Gustav Sjöblom: Efter studenten sökte du dig till Göteborgs universitet och nu var det alltså inte jägmästarbanan längre, utan matematik. Hur kom det sig att du började läsa matte?

Weiny Silander: De skulle börja med informationsbehandling som en gren där, men det kom inte det året när jag skulle börja och därför började jag läsa matte. Det kom inte andra året, och inte tredje heller, men fjärde.

Gustav Sjöblom: Så det var informationsbehandling som lockade?

Weiny Silander: Det var det jag skulle läsa, hade jag tänkt.

Gustav Sjöblom: Hur fick du nys om det ämnet?

Weiny Silander: Det var en lärare vi hade på Hvilan. Vi hade bland annat en lärare från Malmö i matte och fysik som var väldigt bra och som pratade mycket om detta.

Gustav Sjöblom: Vad sa han om informationsbehandling?

Weiny Silander: Att det var ett nytt ämne och att det kommer att bli hur mycket jobb som helst för de som läser det.

Gustav Sjöblom: Var det samma lärare som hänvisade till att det skulle bildas en sån kurs på Göteborgs universitet?

Weiny Silander: Nej. Man hade börjat i Stockholm då och skulle börja i Göteborg, men sedan hittade man inte lärare. Det var väl den största anledningen. När man sedan började så började man med lärare från Stockholm som åkte fram och tillbaka.

Gustav Sjöblom: Du började med matte och sedan blev det även matematisk statistik och numerisk analys och lite företagsekonomi. Hur var undervisningen i de här ämnena?

Weiny Silander: Ja, det vet inte jag, men den var ju som undervisning är.

Gustav Sjöblom: Du vet inte? Var du inte där så mycket?

Weiny Silander: Jodå. Det var jag. Det var ju föreläsningar och såna här grupparbeten, vad det nu hette när man var på universitetet – det var nåt finare namn.

Gustav Sjöblom: Tja, seminarier kanske?

Weiny Silander: Ja.

Gustav Sjöblom: Annars säger man nog ”grupparbeten” fortfarande.

Weiny Silander: Ja, ja. Då var det grupparbeten då.

Gustav Sjöblom: Hur såg umgänget ut under studietiden? Umgicks du med folk från samma kurs? Var du engagerad i nån sorts studentliv? Var det orienteringsintresset som var dominerande?

Weiny Silander: Det var väl orienteringsintresset som var störst. Sen gifte jag mig när jag gick på gymnasiet på Hvilan och vi hade en liten tjej också. Jag hade ju mina kompisar från orienteringstiden eller från där jag växte upp.

Gustav Sjöblom: Hur mycket informationsbehandling kom det in i utbildningen?

Weiny Silander: 1967 på hösten började man med en första kurs i informationsbehandling och då gick jag den. Då hade jag en fil. kand., men jag läste den terminen ut och sen sökte jag jobb i slutet på terminen och fick jobb.

Gustav Sjöblom: Så du hade egentligen ingen kontakt med datorer under din studietid?

Weiny Silander: Inte förrän på den hösten, nej.

Gustav Sjöblom: Inte över huvud taget, inte ens som ett litet inslag i någon kurs?

Weiny Silander: Nej.

Gustav Sjöblom: Du läste kvar det här halvåret då. Var det för att få jobb inom ADB – eller informationsbehandling – som du läste?

Weiny Silander: Det var väl olika skäl. Dels var det en period då när det inte var så lätt att få jobb. Jag sökte några jobb men fick dem inte. Sedan ville jag gärna prova att läsa lite grann om det i alla fall. Det är lättare att förstå böckerna sen om man har fått lite introduktion i början.

Gustav Sjöblom: Minns du vem det var som undervisade och vad ni använde för böcker?

Weiny Silander: Böckerna minns jag inte, men Janis Bubenko hette han som hade föreläsningarna.

Gustav Sjöblom: Var det någon praktisk programmeringsövning eller liknande?

Weiny Silander: Ja, det också.

Gustav Sjöblom: Fick du komma i kontakt med själva datorn också eller var det mera på avstånd att man fyllde i flödesscheman och skrev program?

Weiny Silander: Man skrev program och sedan stansades det på hålkort eller hålremsa beroende på vad det var för dator man skulle använda. Sedan fick man ett resultat av det man hade gjort. Man körde tester eller vad man ska säga.

Gustav Sjöblom: Stansade ni själva också?

Weiny Silander: Nä.

Gustav Sjöblom: Ska man misstänka att du fortsatte söka jobb under hösten medan du läste det här?

Weiny Silander: Ja. Jag sökte några jobb, jag tror att det var i slutet på november, och jag fick två eller till och med tre jobb i Stockholm i stort sett samtidigt.

Gustav Sjöblom: Var det tack vare den här ADB-påbyggnaden?

Weiny Silander: Nej, men det var ju ingen nackdel i alla fall. Det ena var på Vägverket där jag började jobba och det andra var på Statistiska centralbyrån.

Gustav Sjöblom: Och det var Vägverket som drog det längsta strået, så i början av 1968 flyttade du dit?

Weiny Silander: Mm.

Gustav Sjöblom: Vad hade du för arbetsuppgifter på Vägverket?

Weiny Silander: Jag jobbade på administrativ datorbehandlings med systemarbete, kan man väl säga, från början.

Gustav Sjöblom: Vad var det för system som kördes?

Weiny Silander: Det var huvudsakligen lönesystem och personaladministrativa system.

Gustav Sjöblom: Var systemen avancerade eller enkla eller hur kan man beskriva dem?

Weiny Silander: Lönesystem är aldrig särskilt enkelt, för det är alltid en massa inlagda villkor, brasklappar och allt möjligt. Men ser man det i stort var det ju förhållandevis enkla system.

Gustav Sjöblom: Hur var den här avdelningen organiserad där du jobbade?

Weiny Silander: Det var en teknisk del och en administrativ del under samma chef och sen var det en chef för varje del. Vi var sex stycken när jag började jobba där. Jag var där i ungefär tre år och vi var 18 eller 19 när jag slutade, så det kom nya människor hela tiden.

Gustav Sjöblom: Vad berodde det på?

Weiny Silander: Det tillkom väl nya delar i de här systemen för löne- och personaladministration.

Gustav Sjöblom: Hade ni nåt utbyte med de som jobbade med teknisk databehandling?

Weiny Silander: Nej.

Gustav Sjöblom: Inga gemensamma utbildningar eller kunskapsutbyten eller gemensamma projekt?

Weiny Silander: Ja, det är klart, vi gick ju på kurser för att lära oss hur man hanterade de datorer vi använde och då kunde man ju stöta på de från tekniska på samma kurser, men inte annars.

Gustav Sjöblom: Vad hade ni för hårdvara?

Weiny Silander: Jag kom inte ens ihåg vad de hette, men det var väl en SAAB-dator.

Gustav Sjöblom: Kan den ha hetat D21?

Weiny Silander: Ja, just det. Eller D22 sedan. Jag tror att den kom under tiden jag var där.

Gustav Sjöblom: Hur var Vägverket som skolning i ADB? Kändes det som en bra arbetsplats att utveckla sina färdigheter på?

Weiny Silander: Ja, det tror jag det var. Man hade hållit på i några år, så de som var där var inte alldeles nybörjare när jag kom dit. Man hade kommit mycket längre på den tekniska sidan, med massberäkningsprogram och vad heter det mer?

Gustav Sjöblom: Vägdatabanken var väl nåt som man …

Weiny Silander: Nej, det var inte påbörjat, det hade man bara idéer om.

Gustav Sjöblom: Fotogrammetri? Linjeföring?

Weiny Silander: Ja, hur man drar vägen så att den ska bli så vettig som möjligt både för de som kör och för de som ska bygga den.

Gustav Sjöblom: Kändes det inte snopet att sitta med den ganska trista administrativa databehandlingen när de intill höll på med så mycket mer spännande grejer. Fanns det nån längtan att få jobba med det istället?

Weiny Silander: Nej. Det var spännande nog det vi gjorde.

Gustav Sjöblom: Hade du nån nytta av dina studier i arbetet?

Weiny Silander: Ja, det har man ju alltid. Även om man inte kan peka punkt för punkt på vad man har för nytta av det, så visst har man nytta av det. I allt sådant har man ju nytta av det man läser. Speciellt matematisk statistik och numerisk analys tycker jag att jag har haft mycket nytta av. Företagsekonomi naturligtvis också.

Gustav Sjöblom: Fick du nån introduktionsutbildning när du kom till Vägverket?

Weiny Silander: Det fick jag säkert, men det kommer jag inte ihåg. Men det fick alla som kom, så det fick säkert jag också.

Gustav Sjöblom: Hade du eller ni nån form av utbyte med omvärlden på Vägverket? Du sa att det var kurser från hårdvaruleverantörerna, men gick ni i övrigt på några kurser eller kom det in konsulter?

Weiny Silander: Inte mycket. Vi hade lite utbyte med SMHI, för vi var reservdator för dem och de för oss och därför träffade vi en del människor därifrån då och då för att kunna köra våra program på deras datorer och tvärtom. De hade sin anläggning bara 500 meter ifrån våran.

Gustav Sjöblom: Blev det några haverier? Behövdes det nån gång?

Weiny Silander: Det vet jag inte, men inte som jag var med om.

Gustav Sjöblom: Och du som systemman hade till uppgift att utveckla de här löne- och personalsystemen. Vad var det för typ av problem som du fick lösa?

Weiny Silander: Ja, du … Det kommer jag inte ihåg. Däremot lade vi en hel del möda på att försöka lära dem som skulle använda systemen ute på förvaltningarna. Det fanns ju en vägförvaltning i varje län, 24 stycken eller vad det nu var, och så fanns det byggnadsdistrikt på sju eller åtta platser.

Gustav Sjöblom: Och hur fick de tillgång till systemet? Jag antar att det inte fanns datorer ute på förvaltningarna.

Weiny Silander: Nej, nej. De skickade antingen material eller också hålremsor som kördes i datorerna sen, men jag kommer inte ihåg vilket det var.

Gustav Sjöblom: Har du några fler minnen från Vägverketperioden som kan vara värda att dela? Intryck eller minnesfragment eller synpunkter?

Weiny Silander: Nej, det tror jag inte.

Gustav Sjöblom: Minns du vilka arbetskamraterna var, vilka du jobbade med?

Weiny Silander: Dag Ericsson hette han som var min chef. Det gick ju inte så många år och sen flyttade ju hela Vägverket till Borlänge. Men det var inte uppfunnet när jag var där.

Gustav Sjöblom: Det blev ungefär tre år på Vägverket och sedan gick flyttlasset tillbaka till Göteborg, där du fick ett jobb som systemman på ScanData eller Scansped Data AB i februari 1971. Vad var det som gjorde att du gjorde den här flytten?

Weiny Silander: De sökte en man och jag fick jobbet. Sen ville jag ju gärna flytta åt det hållet igen. Att vi flyttade till Stockholm berodde ju på att det inte fanns något sätt att få jobb i Göteborg eller på västsidan.

Gustav Sjöblom: Sökte du jobb aktivt under tiden på Vägverket?

Weiny Silander: Nej, det gjorde jag inte. Jag sökte inget annat än detta och att jag sökte det berodde egentligen på att min bror jobbade inom koncernen. Han ringde mig och sade att de söker en sån här kille och då köpte jag tidningen och såg annonsen och sökte.

Gustav Sjöblom: Hur gick själva rekryteringen till sedan? Fick du åka på intervju och liknande?

Weiny Silander: Nja, jag träffade ju Kaj Vareman som var chef för ScanData då och som jobbade på Fallenius men hade blivit administrativ chef på Scansped ungefär i samma veva.

Gustav Sjöblom: Så det var han som anställde dig egentligen?

Weiny Silander: Ja. Det var honom jag träffade och pratade med i några timmar, men ingenting annat.

Gustav Sjöblom: Du kanske ska beskriva i korthet företaget Scansped, hur det såg ut vid tidpunkten när du kom dit?

Weiny Silander: Koncernen var en sammanslagning av tre stora speditionsföretag: Nordisk Transport som var störst, Skandiatransport, och Fallenius & Leffler. Fallenius & Leffler hade ett dotterbolag som hette Transportkompaniet också plus att de i sig hade många, många dotterbolag, 50–60 dotterbolag till, en del med en anställd, en del utan anställda och en del med kanske 50–60 anställda. Fallenius hade en datoravdelning som man hade brutit ut och lagt i det här som hette Scansped Data AB. Jag kommer idag inte ihåg hur många anställda det var totalt i koncernen och sådant. Det kunde jag utantill på den tiden, men idag kan jag inte det. På ScanData var det en kille som kunde programmera och fyra eller fem flickor som stansade från bokföringsunderlag till hålkort.

Gustav Sjöblom: Om man jämför med de andra stora speditionsfirmorna ASG, Bilspedition och Wilson, hur var Scansped annorlunda i verksamheten?

Weiny Silander: Bilspedition och ASG sysslade med inrikestransporter, så Scansped, Wilson, Schenker och ett antal andra företag använde Bilspedition och ASG för inrikestransporter, för de hade inga egna inrikestransporter.

Gustav Sjöblom: Hur mycket var lastbilstransporter och hur mycket var sjötransporter och hur mycket var flyg och järnväg? Fanns alla delar med inom Scansped?

Weiny Silander: Ja. Jag kan inte det.

Gustav Sjöblom: Scansped bildades ganska kort innan du kom dit?

Weiny Silander: Ja, just det.

Gustav Sjöblom: Jag har både läst och hört att speditionsbranschen vid den här tidpunkten var väldigt mycket dominerad av lärlingssystem och utbildning inom företaget och att det var ovanligt med akademiskt utbildade.

Weiny Silander: Nej, det fanns inte.

Gustav Sjöblom: Var du den första i hela koncernen?

Weiny Silander: Näe! Det var jag ju inte. Visst fanns det en och annan på chefsnivå och så, men bland de som skötte själva jobbet fanns det nästan inga akademiker.

Gustav Sjöblom: Hur var det att komma dit som universitetsutbildad i den här miljön?

Weiny Silander: Det fanns väl både för- och nackdelar med det, men det var ju väldigt mycket så att man hade sitt sätt att jobba. Så hade man gjort alltid, så hade man tänkt att göra alltid. Och det byggde ju inte på några djupgående analyser utan det var det enklaste sättet att göra det på bara.

Gustav Sjöblom: Gäller det här ScanData eller hela koncernen?

Weiny Silander: Jag tänker på bolagen som drev speditionsverksamheten. På ScanData var det så få anställda, så där var det ingenting att diskutera.

Gustav Sjöblom: Vilka inom koncernen hade du mest samröre med, förutom programmeraren och hålkortstansoperatriserna?

Weiny Silander: Dem hade jag inte särskilt mycket att göra med, utan det var ju med Kaj Vareman och andra administrativa chefer i företaget.

Gustav Sjöblom: I moderbolaget eller även i dotterbolagen?

Weiny Silander: I dotterbolagen, plus många kontorschefer och deras närmaste. Varje kontor i speditionsföretagen fungerade som ett eget litet företag egentligen och cheferna för varje sånt kontor hade vi en hel del att göra med. Det gällde själva utvecklingsdelen. För att få folk att sköta systemen plockades det ut en och annan som var intresserad utifrån vissa kontor eller vissa personligheter.

Gustav Sjöblom: Hur länge var du den enda som hade högskoleutbildning på Scan Data?

Weiny Silander: Nja … På ScanData var det nog i en sju, åtta år.

Gustav Sjöblom: Kände du ändå att det var lätt att smälta in på arbetsplatsen?

Weiny Silander: Ja, det hade ingen betydelse.

Gustav Sjöblom: När du kom dit hade man alltså en IBM 1401 som VD:n på Fallenius & Leffler hade köpt i nån ganska olycksalig historia på 60-talet. Vad känner du till om hur den hade kommit till företaget?

Weiny Silander: Ja, jag vet i stort sett inte mycket mer än vad du sa, att han hade tyckt att det lät som en bra maskin och så hade han köpt den. Den stod i samma hus som Viktors restaurant i Göteborg vid Stenpiren.

Gustav Sjöblom: Så den fanns. Vad användes den till när du kom dit?

Weiny Silander: Den användes till att köra bokföringen för Fallenius & Leffler och något kontor på Transportkompaniet. Sedan hade man precis börjat med två kontor på Nordisk Transport och Skandiatransport. Men mycket utav det hade skett utan att det var nån egentlig planering i den mening som det borde vart, utan man hade bara satt igång. Så det var egentligen det jag började med, att försöka få lite rätsida på det hela och få de här kontoren att fungera. Bokföringsmässigt var det inte så farligt om det drog över några månader, men reskontramässigt hade man inte råd att ligga ute med pengar om man inte kunde kräva in betalning för de fakturor man hade skickat ut. Så där var det högaktuellt att få in pengar.

Gustav Sjöblom: De befintliga systemen, vem var det som hade utvecklat dem? Var det nån IBM-representant eller var det nån föregångare till dig eller vem var det som hade ansvarat för att ta fram de systemen?

Weiny Silander: Ja, det var nog föregångaren till mig som hade gjort det. Det var relativt enkla system.

Gustav Sjöblom: Det var alltså ganska primitiva system för bokföring och reskontra och det ingick ingen fakturering eller avräkning, utan det var bara själva efterbehandlingen av administrationen, egentligen?

Weiny Silander: Mm. Det som man förut hade kört i bokföringsmaskiner hade man lagt in så att man kunde skriva ut kontokuranter och skicka ut till företag som var skyldiga pengar och så att att man kunde få en sammanställning på sin bokföring. Det vi jobbade med var två saker, dels att få de kontoren som var igång att fungera riktigt, dels att försöka hitta något annat ställe att köra det här på, för 1401:an klarade Fallenius men den klarade inte mycket mer. Vi körde dygnet runt i stort sett och hade inne 20 procent av verksamheten eller nånting sånt. Det var då Datema kom in i bilden och vi lade över det dit ett år senare eller nånting sånt där.

Gustav Sjöblom: Hade Datema ett Göteborgskontor då?

Weiny Silander: Ja.

Gustav Sjöblom: Och ni köpte datakraft från dem och använde dem som servicebyrå?

Weiny Silander: Vi använde dem som servicebyrå, men de tog även hand om stansningen i den mån det skulle stansas. Så det som hade funkat på Scan Data när jag kom dit försvann i den vevan.

Gustav Sjöblom: Bara något år efteråt alltså?

Weiny Silander: Ja, vi tog bort den.

Gustav Sjöblom: Skötte Datema något utvecklingsarbete åt Scan Data vid den här tidpunkten eller var det bara rent drift?

Weiny Silander: Det var visst utvecklingsarbete i de gamla systemen, men det var obetydligt. Samtidigt startade vi utvecklingen av ett nytt redovisningssystem som skulle vara lite bättre och ha lite mer uppföljning av det som vi trodde man behövde veta. Inom spedition sysslar man med en väldig massa uppdrag. Var och en som jobbar där har från

tre-fyra uppdrag och upp till åtta-tio uppdrag varje dag, som man åtar sig för olika kunder. Om du har många anställda blir det en väldig massa uppdrag på en dag och det blir väldigt många på en vecka och det blir jättemånga på en månad. Ska du sen försöka hålla reda på detta utan att ha något system för det, så är du helt beroende av vad var och en säger att de har gjort och vad var och en ser ut och klara av, men du kan aldrig se, så du vet inte. I det nya redovisningssystemet införde vi något som vi kallade för uppdragsbevakning, där vi tog hand om varje enskilt uppdrag så att man efteråt kunde se vilka plus- och minusposter man hade haft på respektive uppdrag, eller vilka fakturor man hade skrivit och hur många kostnadsposter som hade matchat det. Det systemet var Datema med och hjälpte till att ta fram, plus anställda ute vid de olika Scanspedföretagen.

Gustav Sjöblom: Åkte 1401:an ut eller fanns den kvar?

Weiny Silander: Den åkte ut då, ett år efter att jag hade kommit dit.

Gustav Sjöblom: Den var helt enkelt för gammal för att kunna bidra med nånting?

Weiny Silander: Vi sålde den nog. Vi fick nog 15 000 för den eller nånting sånt där – det kanske var 40 000, jag kommer inte ihåg.

Gustav Sjöblom: Och så förlitade ni er istället på att köpa datatjänster från Datema?

Weiny Silander: Ja.

Gustav Sjöblom: I början var det alltså hela Fallenius & Leffler och ett fåtal kontor utifrån som körde sin redovisning?

Weiny Silander: Mm.

Gustav Sjöblom: Hade Fallenius & Leffler kontor utanför Göteborg också?

Weiny Silander: Ja, ja.

Gustav Sjöblom: Körde alla de kontoren sin redovisning hos er?

Weiny Silander: Ja.

Gustav Sjöblom: I vilken form skickade de sitt material till er?

Weiny Silander: Jag tror att de skickade underlag och så stansades det, och så skickades underlagen tillbaka igen, alltså bokföringshandlingar – fakturor och leverantörsfakturor.

Gustav Sjöblom: Man kan säga att ditt första stora uppdrag egentligen var det här utökade redovisningssystemet som togs fram i samarbete med Datema och med representanter från företagen i koncernen?

Weiny Silander: Ja, det kan man säga.

Gustav Sjöblom: Och det sattes i drift -73 eller något sådant?

Weiny Silander: Ja, -73 till -75 ungefär.

Gustav Sjöblom: Spreds det sen vidare i koncernen än det här första redovisningssystemet? Blev det fler kontor inblandade?

Weiny Silander: Alla kontor. Alla kontor på Nordisk Transport, alla på Skandiatransport, alla på Transportkompaniet och alla på Fallenius och många utav dotterbolagen.

Gustav Sjöblom: Så då blev det en helt annan omfattning på ert arbete. Anställdes det mer folk då också?

Weiny Silander: Nej, vi anställde inte mer folk, men man flyttade stansningen ut på kontoren, så alla kontor som hade en egen redovisning samlade sitt material och skickade hålremsor. Man skickade inget material till Göteborg för stansning längre.

Gustav Sjöblom: Så på det sättet fick ni lite mindre att göra?

Weiny Silander: Nej, vi flyttade ju bort det från ScanData till Datema ifrån början, så det var Datema som fick lite mindre att göra, kan man säga.

Gustav Sjöblom: Ja, just det. Och du var en sorts samordnare eller projektledare?

Weiny Silander: Ja. Och sedan för att få igång det här skapade vi rätt mycket utbildning. Många av kontoren hade inte sysslat med nån databehandling, annat än de här bokföringsmaskinerna, men databehandling hade de ju aldrig sysslat med, så det var väldigt mycket som var nytt för dem. Så vi hade massor med kurser. Jag brukade ha kurserna för de som skulle ha kurserna sen, både då och senare.

Gustav Sjöblom: Det var kontorsrepresentanter som kom till dig för att bli utbildade och så fick de i sin tur utbilda sin personal internt?

Weiny Silander: Ja, eller några representanter ifrån de olika företagen som vi körde gemensamma utbildningar för.

Gustav Sjöblom: Men det var egentligen inte datautbildning, utan det var utbildning i hur man tar fram underlagen för bokföringen, kan man säga?

Weiny Silander: Ja, och hur man tar hand om listorna som man fick och vad man gör med dem och hur man reagerar på olika situationer. Jag menar, det var många som aldrig hade skickat ut en kontokurant – en kontokurant är ett krav på att få betalt. Vissa kontor gjorde det jämt, andra kontor gjorde aldrig det, utan de ringde upp den enskilde kunden. De skulle inte stöta sig med kunden och därför kunde de inte skicka en kontokurant, utan de ringde kunderna och sa vad som stod på dem istället och bad om ursäkt för att de ringde i stort sett. Så vi höll på med mycket sådant i utbildningarna också, att försöka få folk att förstå att så behövde man inte göra, utan man kunde vara lite bryskare. Hade vi åtagit oss att fixa en grej för dem så skulle de å andra sidan prestera betalning för det som vi hade gjort. Och det låg väldigt mycket pengar i detta också, för speditörerna lade ut tull och moms, vilket gjorde att omsättningen tiofaldigades i förhållande till vad den skulle varit om inte man hade lagt ut tull och moms. Hade vi en omsättning på 10 000 kronor så var tullen och momsen kanske 100 000 eller 200 000 på de där 10 000 kronorna.

Gustav Sjöblom: Hur kan det vara så?

Weiny Silander: Värdet på varan har ju ingenting med transportkostnaden att göra. Alltså, värdet kan ju vara två miljoner men transportkostnaden 10 000. Om värdet är två miljoner är ju momsen, som är 25 procent, en halv miljon.

Gustav Sjöblom: Det du beskriver här låter som att man använder datoriseringen som rationaliseringsredskap på flera sätt. Det är inte bara det att man effektiviserar själva hanteringen, utan man använder det också för att införa ett koncerngemensamt, mer affärsmässigt tänkande?

Weiny Silander: Ja, det var mycket, mycket så alltså. Och det var mycket så för de som blev drabbade av det också, om man nu säger så, de som jobbade på kontoren.

Gustav Sjöblom: Hur togs det emot, både det nya redovisningssystemet och utbildningsinsatserna?

Weiny Silander: De flesta som jobbade med det och som vi hade mest att göra med tyckte nog det mesta var positivt. De flesta tyckte det var positivt. Men de som hade vart chefer på den gamla tiden hade väldigt svårt att smälta och acceptera det. De allra flesta försvann på det ena eller på det andra sättet under några år.

Gustav Sjöblom: På vilket sätt innebar det en sån genomgripande förändring för chefsrollen?

Weiny Silander: Jag vet inte hur jag ska säga, men förut hade de ju varit helt beroende av hur de själva agerade och hur de själva trodde att kontoret fungerade. Efteråt var det inte det som skulle gälla, utan det var vad som stod på de här pappren som skulle gälla istället. Det var en väldigt omgripande förändring för många.

Gustav Sjöblom: Så det var bättre kunskap, bättre statistik egentligen, som undermine-rade deras ställning

Weiny Silander: Ja, det kan man säga.

Gustav Sjöblom: Eller blev det en decentralisering av makten när det blev ett koncerngemensamt system?

Weiny Silander: Nej, det var inte så, utan hade kontoret haft sin redovisning förut så hade de det i fortsättningen också. Men han eller hon som var chef kände helt plötsligt att det inte var de som kunde mest, utan det var de som satt och jobbade med de här listorna som hade all kunskapen och visste hur det funkade och visste varför inte den kunden betalade och en massa olika sådana saker. De fick lyssna på sina underlydande för att förstå hur det funkade och det var de inte vana vid.

Gustav Sjöblom: Fanns det nån skillnad i det här avseendet mellan de kontoren som var med i det första redovisningssystemet och de som inte var det?

Weiny Silander: Det var en skillnad på det viset att Fallenius hade centraliserat sin redovisning flera år tidigare, så de hade inget sånt här ute på kontoret utan skötte det i Göteborg på sitt huvudkontoret. Du vet, det är så länge sen jag pratade om detta så jag kom-

mer på saker efter hand som vi pratar om det. Så var det med Fallenius men inte i de andra kontoren eller de andra företagen.

Gustav Sjöblom: Fanns det nåt annat rationaliseringsarbete inom koncernen som du kom i kontakt med under de åren?

Weiny Silander: Ja, det gjorde det väl förmodligen, men inte något som jag direkt kan peka på. Men det var inte bara i de här sammanhangen som representanter för de olika företagen träffades, utan det var också i andra sammanhang när det gällde samordning av järnvägstransporter och biltransporter och flygtransporter inte minst.

Gustav Sjöblom: Kan du säga nåt mer om hur samarbetet såg ut i den här gruppen, mellan dig, Datemafolket och företagsrepresentanterna? Hade ni regelbundna möten eller var det brevkontakter eller hur gick ni tillväga, hur var det upplagt?

Weiny Silander: Vi hade regelbundna möten – eller regelbundna, vi hade möten stup i ett. Under tiden vi utvecklade systemet hade vi möte var fjortonde dag eller nånting sånt där, på olika ställen i Sverige för det var ju folk från Skåne, det var folk från Stockholm och det var folk från Göteborg. Ibland var det från andra ställen också, Norrköping eller Borås eller var det nu var nånstans. Vi skrev protokoll ifrån alla sådana möten. Mycket av utvecklingen drevs i de här mötena, där vi satt i en eller två dar varje gång. Under tiden till nästa möte sedan var det ju ett antal frågor som man tog med sig hem och funderade på och diskuterade med andra människor som kanske kunde det bättre än de som var med som representanter kunde själva. Men så är det ju med all projektverksamhet i stort sett.

Gustav Sjöblom: Och du var spindeln i nätet?

Weiny Silander: Jag försökte vara det, ja.

Gustav Sjöblom: Rapporterade du i din tur till Kaj Vareman som var din chef, eller rapporterade du direkt till Scanspeds ledning?

Weiny Silander: Ja, han var ju i Scanspeds ledning. Men jag rapporterade också till en grupp av administrativa chefer som fungerade som en styrelse eller pådrivargrupp eller vad man nu vill kalla det för. Det var inte bara Kaj utan det var de administrativa cheferna i Nordisk Transport, Skandiatransport, Transportkompaniet och Fallenius.

Gustav Sjöblom: Vad var Datemas roll i sammanhanget?

Weiny Silander: Det var en konsultroll, att försöka suga åt sig hur vi ville att det skulle fungera och sedan kunna göra det.

Gustav Sjöblom: Var det de som skrev systemspecifikationen eller var det du?

Weiny Silander: Det var de.

Gustav Sjöblom: Så du var egentligen inte systemman i det här skedet, utan mer någon sorts beställare?

Weiny Silander: Ja, det kan man säga. Jag var på beställarsidan i alla fall.

Gustav Sjöblom: Vet du vilka på Datema det var som jobbade med det här?

Weiny Silander: Nej.

Gustav Sjöblom: Sneglade ni på några förebilder vad gäller redovisningssystemet, eller utgick ni mer från de befintliga behoven och de möjligheter som Datema erbjöd?

Weiny Silander: Det gjorde vi nog, men jag kommer inte ihåg nu att vi tittade på nåt specifikt system. Men det som vi lade in utöver det som finns i alla andra system var det här med uppdragsbevakning, alltså att hålla rätt på varje enskilt uppdrag.

Gustav Sjöblom: Var det nåt som är specifikt för speditionen eftersom det är många transaktioner eller många uppdrag?

Weiny Silander: Många uppdrag. Ja, det är väl kanske inte speciellt för speditionen. Det är väl så i många verksamheter att man har många uppdrag, men de är många i speditionen i förhållande till många andra platser.

Gustav Sjöblom: Men det var fortfarande ingen fakturering i det här systemet, utan det var ett ganska enkelt redovisningssystem fortfarande?

Weiny Silander: Ja, det kan man väl säga.

Gustav Sjöblom: Du har tidigare sagt att driftsättningen pågick fram till ungefär 1975, när sista kontoret, i Malmö, fick lägga ner bläckpennorna?

Weiny Silander: Mm.

Gustav Sjöblom: Skedde det nåt annat utvecklingsarbete parallellt med det här redovisningssystemet?

Weiny Silander: Inte utvecklingsarbete, men vi funderade över det som så småningom blev SCOL under 1974 och gjorde en förstudie, eller en förberedande förstudie kanske man ska säga.

Gustav Sjöblom: Var kom den idén ifrån?

Weiny Silander: Det kommer jag inte ihåg …

Gustav Sjöblom: Låg det i tiden?

Weiny Silander: Ja, det gjorde det nog, och sen var det nog så att vi då och då pratade om vad man skulle kunna göra. Samtidigt var det en del andra företag som utvecklade onlinebaserade system. SE-banken var ju en föregångare kan man säga. Sedan fanns det ju små system på såna här ABC80 och vad de nu hette, ABC800 kanske, som man kunde se lite här och där, kanske inte just inom spedition men i andra sammanhang.

Gustav Sjöblom: Men ni var inställda från början på att det skulle bli ett onlinesystem och vara baserat på distribuerad datakraft, mini- eller mikrodatorer?

Weiny Silander: Ja. Där hade jag nog en del inflytande, kanske.

Gustav Sjöblom: Om man tittar på vad de andra speditionsföretagen gjorde samtidigt, så var Bilspeditions PLF inte ett online-system förrän mycket senare och det var delvis stordatorbaserat. Tittade ni på vad de gjorde nånting?

Weiny Silander: Vi hade väl en aning om vad de gjorde. När man räknade på det skulle det kosta såna enorma pengar att göra det som ett stordatorsystem. När vi kom så långt så offertstadiet fick vi offerter även på att göra ett stordatorsystem, men det var ju inte rätt antal siffror i de miljonerna som de skulle ha för de systemen.

Gustav Sjöblom: Även om ni hade lagt ut det på servicebyrå som Bilspedition gjorde?

Weiny Silander: Ja, det hade ingen betydelse för det kostade lika mycket i alla fall. Det hade inte spelat någon roll vilken dator vi hade tagit, för vi kunde ändå inte köra hela systemet på en dator. Det fanns inga såna datorer.

Gustav Sjöblom: Det var för stort helt enkelt?

Weiny Silander: Det var tillräckligt stort, ja.

Gustav Sjöblom: Den här första skissen som togs fram 1974, redan då var det alltså ett minidatorbaserat onlinesystem?

Weiny Silander: Sen var det så att väldigt mycket verksamhet i de här företagen låg i Skåne – framför allt Malmö, Trelleborg och Helsingborg – och i Göteborg – med omnejd, Borås – och i Stockholm. Så det var relativt naturligt, om man nu skulle lägga datorer på olika ställen, att lägga dem på de tre ställena.

Gustav Sjöblom: Det var både en vision om vilken teknik som hörde till framtiden, en kostnadsfråga och …

Weiny Silander: Det var framför en kostnadsfråga, för hade det andra varit mycket billigare så hade vi inte valt detta.

Gustav Sjöblom: I jämförelsen med Bilspedition, ASG och Wilson, spelade det nån roll för kostnaden att Scansped hade sitt ursprung i så många olika delföretag?

Weiny Silander: Det spelade väl ingen större roll för kostnaden, men det spelade kanske roll i den bemärkelsen att varje större kontor på Nordisk Transport och på Skandiatransport var en egen enhet på ett helt annat sätt. Om du frågade dem på Nordisk Transport i Göteborg vilka som var deras svåraste konkurrenter så sade inte de Skandiatransport eller Fallenius, utan de sade Nordisk Transport i Helsingborg. Det var deras svåraste konkurrent. Varje sådant kontor var en egen enhet. Även om det inte juridiskt var ett eget företag så var det en egen enhet. Det gjorde att det inte gjorde så mycket om man spred ut det på olika ställen. Vi trodde inte alls som Bilspedition att man måste ha alltihopa på en databas. Det fanns liksom inget egenvärde i det. Det hade nog en stor betydelse tror jag.

Gustav Sjöblom: Hur gick du vidare sen för att få klartecken för att satsa på SCOL?

Weiny Silander: Vi drog det i de här grupperna som jag har nämnt förut. Det var framför allt den där gruppen med administrativa chefer som bestämde att vi skulle göra systemet och att vi skulle införa det efter en tidsplan som vi lade fram då också. Beslutet togs någon gång under -75.

Gustav Sjöblom: Var det positiv respons från dem som du pratade med?

Weiny Silander: Det var ju inte så att vi pratade vid ett tillfälle, utan det här pågick i ett år eller nånting sånt där, där vi hade öppenhet för varje sånt möte vi hade. Vi kanske hade ett sånt möte i månaden eller nånting åt det hållet.

Gustav Sjöblom: Så idén utvecklades och förankrades långsamt i organisationen?

Weiny Silander: Ja. Och man fick med sig de andra som var motståndare till det från början också. För det fanns ju sådana som tyckte det var nys, kontorschefer framför allt.

Gustav Sjöblom: Vad var alternativen då? Var det att inte satsa på datasystem alls, var det att satsa på något annat system, till exempel ett stordatorsystem, eller var det …?

Weiny Silander: Nej alltså, någon sådan diskussion hade vi inte om att satsa på stordatorsystem eller inte, för det var inte bestämt när vi gick ut med offertförfrågan om det skulle vara ett stordatorsystem eller mindre lösning. Alternativet var ju att inte satsa alls utan bara göra som man alltid hade gjort. Det fanns en hel del människor ute i organisationen som gärna hade sett att man inte hade brytt sig om databehandling.

Gustav Sjöblom: Och när började projektet utvecklas lite mer konkret?

Weiny Silander: Jag skulle tro att det var efter sommaren -75.

Gustav Sjöblom: Hur såg projektorganisationen ut för SCOL från början?

Weiny Silander: Vi var sju, åtta stycken. Det var tre man från det som hette Göran Waernér och så var vi fem ifrån Scanspedföretagen, jag och en ifrån varje bolag.

Gustav Sjöblom: Hur fick Göran Waernér – som alltså var ett konsultbolag – uppdraget att göra det?

Weiny Silander: De fick uppdraget på en offert de hade lämnat.

Gustav Sjöblom: Det var alltså ett offertförfarande redan innan projektgruppen formerades?

Weiny Silander: Ja. Förutom den här förberedande studien som vi gjorde på våren eller sommaren -74 så hade vi jobbat lite mer med några olika saker i det här som de hade med som underlag i den här offertförfrågan. Det var fem eller sex företag som lämnade offerter.

Gustav Sjöblom: Hade Datema nån roll i förarbetet?

Weiny Silander: Nej.

Gustav Sjöblom: Så att parallellt med utvecklingen av SCOL fortsatte det gamla redovisningssystemet att köras hos Datema?

Weiny Silander: Ja. Vi flyttade ju det till Bonnierdata men vilket år det var kommer jag inte ihåg. Om det redan var gjort då eller om det var planerat att göras kommer jag inte heller ihåg.

Gustav Sjöblom: Den här gruppen om ungefär åtta personer, hur ofta träffades ni och vad hade ni för uppdrag?

Weiny Silander: Vi träffades och satt två, tre dagar efter varandra – eller kanske till och med fyra, fem nån gång – och försökte skissa på hur systemet skulle vara upplagt med layouter på bildskärmar och vilka dokument som skulle tas fram. Ja, först bestämde vi ju vilken del vi skulle jobba med, att vi började jobba med importen. Men vi hade inga bildskärmar att titta på då utan vi hade bara tanken om hur de såg ut.

Gustav Sjöblom: Gjorde ni nån kartläggning av informationsflödena i Scansped först, någon formell kravspecifikation innan ni började designa systemet, eller gick ni mera på någon sorts intuition om hur det borde vara?

Weiny Silander: Vi gjorde väl det parallellt kan man säga. Dels har man ju några uppgifter som är väldigt väsentliga för varje sändning. Varje sändning fick ett uppdragsnummer – det hade de fått tidigare också – och de kommer med en bil eller med ett flyg eller med någon som har ett lastbärarnummer eller beteckning eller vad man nu vill kalla det för. Det är ett visst datum som det sker, och det finns en kund på varje transport. De fyra begreppen var de som vi hanterade som väsentliga.

Gustav Sjöblom: Du beskrev att ni var ute och tittade lite på befintliga system och att SE-banken var nån sorts pionjär? Var ni där och tittade också?

Weiny Silander: Ja, riktigt genomgripande alltså. Vi ägnade ett par dagar åt att titta på hur de hade gjort.

Gustav Sjöblom: Ni åtta i den här projektgruppen?

Weiny Silander: Minst vi åtta. Det var nog några till som var med.

Gustav Sjöblom: Hur mycket av SE-bankens lösning gick att överföra till Scansped?

Weiny Silander: Som lösning ingenting. Men vi kunde ta vara på mycket av hur de hade tacklat problemen. Väldigt mycket. Ett stort problem, eller det största problemet egentligen med alla såna här system var att man skapade nånting på en bildskärm i en dator, men huvudsyftet var ju inte att ha det där utan att få ut på det papper om du går till användarna och frågar. Att kunna skriva ut en lossningslista, att skriva ut en följesedel som du ska skicka till något ställe, tulldokumenten inte minst – det finns en massa såna dokument och saker som skulle fungera. Att då få det ifrån bildskärmen och ut på papper … Det fanns inga skrivare på det viset som det finns idag, utan vi försökte hitta på hur en sån skrivare skulle funka, som kunde skriva det pappret som man ville ha ut. Och hur man skulle kunna beställa att ”Nu vill jag ha en följesedel och den här gången vill jag ha en lossningslista”, en lossningslista som då innehöll kanske två, tre sidor med sju, åtta sändningar på varje sida.

Gustav Sjöblom: Det här måste ha varit ett problem som gällde alla speditörer och en del andra företag?

Weiny Silander: Ja, men det var inga speditörer som hade jobbat med det.

Gustav Sjöblom: De hade inte specifika utskrifter då?

Weiny Silander: Eller också hade de bestämt sig för att man kunde skriva tre utskrifter och så hade man lagt dem på löpande bana och skrev de tre utskrifterna i tur och ordning. Men vi tyckte att det var mer eller mindre meningslöst. Men där hade SE-banken gjort en del som vi kunde titta på, just hur man löste den problematiken. Även om de inte skulle ha följesedlar eller lossningslistor utan nånting helt annat var problematiken densamma.

Gustav Sjöblom: Fanns det några andra förebilder eller inspirationskällor än SE-banken?

Weiny Silander: Bara som vi läste om, inte som vi hade sett. Vi hade en duktig kille med i projektet ifrån England, men han flyttade till Australien när vi hade hållit på ett tag. Han hade en hel del idéer om hur man skulle göra sånt här.

Gustav Sjöblom: Efter ett tag hade ni förmodligen kommit fram till en lite tydligare utformning på systemet? När började ni upphandla hårdvaran, komponenterna i systemet?

Weiny Silander: Vi beställde redan i början på -76. Vi köpte väl en eller två datorer först – för vi måste ju ha nånting för att kunna börja se hur det ser ut i verkligheten också – och några bildskärmar och några skrivare. Skrivare lade vi mycket jobb på innan vi hittade nånting som vi tyckte vi kunde använda.

Gustav Sjöblom: Vilka blev leverantörerna för de här delarna?

Weiny Silander: Ja, du … Modcomdatorer körde vi på, det vet jag ju.

Gustav Sjöblom: Modcom har jag inte stött på förut. Hur kom ni i kontakt med dem?

Weiny Silander: Det är ett litet företag i USA som gjorde minidatorer på sitt sätt. De gjorde rätt många, för när EU hade kommit så långt att Irland kunde göra såna här så lade de en fabrik på Irland. Så datorerna tillverkades på Irland i allmänhet. De användes i många system där man aldrig pratar om vad det är för en dator bakom, i många tekniska system också. Det är väl vad man kan säga om det.

Gustav Sjöblom: Var de billigare än datorer från till exempel Digital eller Norsk Data eller Wang?

Weiny Silander: Mycket billigare. Mycket billigare för samma mängd datorkraft.

Gustav Sjöblom: Så det var priset som avgjorde?

Weiny Silander: Ja, det var det nog till mycket stor del. En annan sak som var rolig var att de fanns i rätt stor omfattning i Sverige, för ASEA använde dem i sina styrsystem. Det var det som gjorde att vi vågade satsa på det. De hade redan 100 sådana här datorer igång i Sverige och de hade en hel uppsjö civilingenjörer som kunde hantera dem och vissa där som vi kom i kontakt med också. Det var mycket det som gjorde att vi vågade satsa på dem.

Gustav Sjöblom: Vem fick leverera bildskärmarna?

Weiny Silander: Ja, det är ju konstigt att du frågar om sådana här saker och jag vet ju knappt det. Var det inte Alfaskopbildskärmar och Logabaxskrivare?

Gustav Sjöblom: Det tillverkades och utvecklades en del skrivare i Sverige vid den här tiden, både på IBM:s Järfällafabrik och på Facit. Hade ni några idéer om att man skulle få en skräddarsydd skrivare för era behov eller några kontakter med utvecklingsarbetet där?

Weiny Silander: Nej, inte på det viset. Nej. Förutom att vi använde Logabaxskrivare fick vi någon att göra en ficka på dem för att de skulle kunna stoppa i dokument, som ibland är bara två papper, eller ett till och med, och många gånger är det tre, fyra, fem papper. Vi hade väldigt mycket jobb med att försöka hitta en skrivare som tålde att man skickade ett papper en gång och nästa gång fem, så att man inte behövde ställa om nånting på skrivaren utan den klarade själv att ta emot nånting som var mycket tjockare.

Gustav Sjöblom: Behövde bildskärmarna också anpassas eller kunde de köpas in som det var?

Weiny Silander: Ja, som jag minns det så gjorde vi ingenting med dem.

Gustav Sjöblom: Sedan antar jag att själva nätverkslösningen, nätverkskommunikationen, måste ha varit en utmaning också.

Weiny Silander: Ja.

Gustav Sjöblom: Uppkopplingen till telenätet och protokollen …

Weiny Silander: Ja.

Gustav Sjöblom: Var det nåt ni ägnade mycket kraft åt?

Weiny Silander: Njae, i datorerna i så fall, men inte annars. Problemet var att när man använde de ursprungliga telekommunikationerna gick det ju bra, men om det blev väldigt regnigt på ett område så kunde man vara säker på att det läckte in vatten nånstans så att man tappade kontakten på det viset. Och att hitta de ställena var bland det svåraste. När en dator stannade – för det hände ju också – visste man vad man skulle göra och då hade man ingenjörer som kunde sätta igång och jobba med det med en gång, men när det läckte in vatten i en brunn som Televerket sköter om var det inte lika lätt att få nån dit och få dem att göra nånting åt det så att det funkar i fortsättningen.

Gustav Sjöblom: Men det måste vara ett problem som ni hade gemensamt med andra som byggde nätverk?

Weiny Silander: Ja. Men det var inte så många andra som var i gång. Det var relativt få som körde med nåt större nätverk vid den tiden.

Gustav Sjöblom: Hade ni nåt samarbete med till exempel bankerna?

Weiny Silander: Nej, det hade vi inte. Inte annat än att vi deltog i konferenser ibland, där vi diskuterade såna här saker.

Gustav Sjöblom: Så ni började lite experimentellt med att köpa in en centralenhet och en bildskärm och prova er fram lite?

Weiny Silander: Ja, en dator och några bildskärmar och några skrivare, när vi väl hade bestämt oss. Sedan kunde de ju börja göra program så att vi kunde börja se hur det skulle kunna funka, och sen fortsatte vi på det sättet.

Gustav Sjöblom: Fullt utbyggt, hur var systemet utformat då när det väl var i drift?

Weiny Silander: Det stod det två datorer i Malmö och lika många i Göteborg och i Stockholm. Jag tror det stod två på varje ställe och så fanns det nog en som man programmerade på också. De var sen ihopkopplade sinsemellan så man kunde skicka information ifrån den ena till den andra. Men det var bara en liten verksamhet i förhållande till allt det som man gjorde ifrån kontoren på ett uppdrag.

Gustav Sjöblom: Vad fanns det för in- och utenheter på kontoren – alltså inte på datacentralerna utan på kontoren.

Weiny Silander: Bildskärmarna var kopplade till en huvudenhet eller vad man ska säga och där fanns ett modem som var kopplat till datorn.

Gustav Sjöblom: Så inmatningen kunde ske direkt på terminal på kontoren som i sin tur var kopplade till närmaste datacentral?

Weiny Silander: Ja, så kan man säga.

Gustav Sjöblom: Att ni hade tre datorer på varje datacentral, var det för att få tillräckligt stor datakraft för att orka med all behandling?

Weiny Silander: Från början var det två. I den ursprungliga skissen var det två. Men det var för att orka med behandlingen kan man säga. Det fanns också en idé att om den ena stannade så skulle vi ändå klara att köra en viss mängd information för alla kontor på den dator som var kvar. De datorer som vi började använda var ju som en liten PC idag – ja, det finns inga så små PC att köpa idag – men sedan köpte man ju till och bytte datorsystem flera gånger under tiden, så de som man hade i slutet var ju mycket, mycket kraftfullare än de som man hade börjat med.

Gustav Sjöblom: Höll ni kvar vid Modcom som tillverkare?

Weiny Silander: Ja. Det gick inte att byta, för det var ett eget operativsystem och allting. Har du väl valt så har du valt. Då fick man göra en dator som påminde om Modcom och hade samma grundoperativsystem också.

Gustav Sjöblom: Vi har inte sagt så mycket om vad SCOL kunde göra, förutom att importen var den första verksamheten ni tittade på. Vilka funktioner hade SCOL?

Weiny Silander: Förutom importen menar du?

Gustav Sjöblom: Vad gjorde man med importen och vad gjorde systemet i övrigt?

Weiny Silander: För importen kom sändningar i en bil eller i en järnvägsvagn eller i en container eller på något annat sätt och då registrerade man alla sändningarna. Det hade man gjort redan tidigare i form av en lossningslista och det gjorde man även på bildskärmarna. Vi hade en eller två rader för varje sändning för att mata in de viktigaste uppgifterna om sändningen, så det gick relativt fort att registrera de sändningar som kom i samma container eller samma lastbil. Från det kunde man sedan plocka ut de följddokument som behövdes. Det fanns importanmälan och följesedel för att skicka det vidare, eller kanske en ny lastlista för att skicka vidare på järnväg. För vissa järnvägsvagnar i Trelleborg plockade man upp det där och sedan skickade man järnvägsvagnar vidare till Stockholm och till Oslo och till olika ställen. All dokumentation som behövdes kring det kunde man plocka ut ur systemet, plus att man kunde fakturera, men inte ifrån något avräkningssystem utan genom att man knappade in de olika uppgifter som skulle stå på fakturan.

Gustav Sjöblom: Kan du beskriva igen hur faktureringen gick till?

Weiny Silander: Du fick veta vad som skulle stå på fakturan och knappade in de olika uppgifterna.

Gustav Sjöblom: Men det gick inte automatiskt?

Weiny Silander: Nej.

Gustav Sjöblom: Man kunde inte beställa en avräkning ur systemet?

Weiny Silander: Nej, det fanns ingen avräkning.

Gustav Sjöblom: Var avräkningen inte en stor del i verksamheten?

Weiny Silander: Inte alls på det viset som det var på Bilspedition till exempel. Det var väldigt mycket beroende av sina egna kostnader, varje uppdrag hade sin egen kostnad.

Gustav Sjöblom: För Bilspedition var det mycket avräkning mellan olika åkare.

Weiny Silander: Ja, men det förekom inte alls på det viset hos oss. Vi fick ju en räkning från Bilspedition om de hade kört en inrikestransport. Och då skulle den summan in, men det var inte från nån avräkning utan summan skulle in på det ena eller andra sättet och då fick man knappa in de 147 kronorna som det hade kostat och skicka den där grejen eller 947 eller vad det nu var.

Gustav Sjöblom: Hur kopplades SCOL till redovisningssystemet?

Weiny Silander: När du skapade en faktura, som du kunde ta ut som ett papper och skicka till kunden, så gick det en datatransaktion till redovisningssystemet samtidigt.

Gustav Sjöblom: Tog ni hem redovisningen från Bonnierdata och lade på det egna nätverket?

Weiny Silander: Nä.

Gustav Sjöblom: Så det gick iväg till Bonnierdata från SCOL?

Weiny Silander: Ja. Förutom att vi byggde på med exporten på samma sätt som importen så vi kunde plocka ut all dokumentation därur, så byggde vi på med ett reskontrasystem. Så vi tog vara på fakturorna för reskontrabehandlingen för att kunna skriva krav och kontokuranter, men inte för bokföringen.

Gustav Sjöblom: Varför lade man inte in bokföringen också?

Weiny Silander: Då hade man kommit så pass långt fram i tiden, så då hade man idéer om att man skulle köra bokföringen i något generellt system, så det var egentligen aldrig aktuellt.

Gustav Sjöblom: Om man jämför med Bilspedition igen, så hade deras system en del andra funktioner, till exempel var automatiseringen av taxesättning en stor del av systemet och man kunde även använda det till simuleringar av olika scenarier för framtida verksamhet, linjestatistik och så vidare. Var nånting av det här aktuellt för Scansped?

Weiny Silander: Inte på det viset. Men vi använde systemet för statistik redan från början. Och den stora missionen och de stora pengarna man tjänade på det, det var tack vare den statistik – om vi vill kalla det för det – som vi fick på ett helt annat sätt. Cheferna kunde, när de hade systemet, se vad som var gjort och vad som inte var gjort med uppdragen, se hur många dagar det tog ifrån uppdraget var utfört tills det fakturerades. I princip skulle det faktureras samma dag som det var utfört, men vissa kontor hade ledtider på både tjugo och trettio och fyrtio dagar. En av de grejerna jag började med relativt tidigt var att göra listor över hur kontoren låg till i förhållande till varandra, bland annat hur lång tid det tog innan de fakturerade. Och bara att få ner faktureringstiden till en rimlig tid, en vecka eller nånting sånt där, innebar stora förtjänster. Scansped hade inte tjänat mer än 15 miljoner något år innan vi fick igång importsystemet. När vi hade fått igång importsystemet tjänade man aldrig under 50 och det sköt snart upp till 100. Det berodde mycket på bara det att man visste vad man gjorde och visste vad man inte gjorde och kunde sätta in åtgärder.

Gustav Sjöblom: Så du menar att man kan se en väldigt direkt koppling mellan att SCOL tas i drift och att Scanspeds lönsamhet förbättrades?

Weiny Silander: Ja, det är helt parallellt. Om du tar årsredovisningarna och jämför dem kan du se det.

Gustav Sjöblom: Ja, det ska jag göra.

Weiny Silander: Ja, det får du göra. I och med att man fakturerade den här tull- och momsdelen så var det så ofantligt stora pengar som det rörde sig om, så att få ut den fakturan bara lite, lite tidigare gjorde stor skillnad. Och sedan när vi hade fått igång kontokuranter och krav och kunde börja fakturera dröjsmålsränta så fick ju kunderna betala

om inte de betalade i tid. De hade tio dagar på sig att betala och betalade de inte i tid så kunde man skicka en dröjsmålsräntefaktura.

Gustav Sjöblom: Tänkte ni någonting i termer av kapitalbindning och materialflöden och logistik, det som började slå igenom mer och mer i transportbranschen vid den här tiden? Var det relevant för er del eller hade ni något sorts eget spår?

Weiny Silander: Vi tänkte ju på det och vi pratade om det ibland, men det hade egentligen ingen betydelse för hur vi utvecklade SCOL och hur det sattes i drift.

Gustav Sjöblom: Så SCOL var inte ett logistiksystem och det var egentligen mer av ett handelsystem än ett transportsystem? Det handlade mer om de finansiella flödena, moms och tull, som hängde ihop med transporten än vad det handlade om att kontrollera ett fysiskt flöde?

Weiny Silander: Ja, det kan man nog säga. Pengarna i det låg ju i att det var så stora faktureringsvolymer i förhållande till transportkostnaden. En gång till alltså: om transportkostnaden är 10 000 kronor kanske faktureringsvolymen är 100 000 eller 500 000. Det var lite bankverksamhet över det hela i och med att man låg ute med så mycket tull och moms. Momsen tillkom ju 1969 eller vilket år det var, så när vi höll på med detta var momsen alltså tio år gammal, men man hade inga rutiner för det. Statsmakterna hade inte heller funderat över hur momsen påverkade de här flödena. Sedan kom de på att det fanns pengar att tjäna för dem också. Sådana här speditionsföretag som fungerade riktigt dåligt i början på 70-talet hade aldrig kunnat existera, inte en dag, om tullen hade haft de krav som de sen skapade.

Gustav Sjöblom: Hade ni nåt samarbete med tullen?

Weiny Silander: Ja, det hade vi.

Gustav Sjöblom: På vilket sätt då?

Weiny Silander: Vi hade ett visst samarbete i samband med att vi skulle skapa tulldokumenten, men vi hade också samarbete i sådana organisationer som SWEPRO och Dataföreningen.

Gustav Sjöblom: Var ni delaktiga i SWEPRO från Scanspeds sida? SWEPRO handlade väl mest om att hitta en standard för elektronisk överföring eller var det även tulldiskussioner?

Weiny Silander: Det var också tulldiskussioner.

Gustav Sjöblom: Det måste ju ha varit andra som var i samma situation. Bilspedition hade inte så mycket utrikesverksamhet, men ASG hade en del. Hade ni några kontakter med dem?

Weiny Silander: Inte då. Eller kontakter hade vi ju, men inte så att vi lärde oss nånting av dem. Däremot skapade speditörerna ute på Arlanda man ett system ungefär parallellt med detta. Jag kommer inte ihåg vad det hette eller hur det funkade, men det systemet var vi och tittade på när det var så långt kommet att man kunde se på det och de var och

tittade på vårat system också. Deras system funkade på många sätt på ett likartat sätt som vårat.

Gustav Sjöblom: Wilson …

Weiny Silander: Ja, de var inblandade i systemet på Arlanda.

Gustav Sjöblom: Var det den kontakt ni hade med dem eller bedrev de nån liknande verksamhet utifrån Göteborg?

Weiny Silander: Ja, de gjorde väl en del, men jag kommer inte ihåg det.

Gustav Sjöblom: Jag kan tänka mig att en del av de stora företagen skötte en del av import- och exportrutinerna själv. Stötte de också på liknande problem? Hade ni någon kontakt med några av de stora import- och exportföretagen?

Weiny Silander: Ja, det hade vi ju. Sandvik, till exempel, hade vi en hel del kontakt med, för att överföra information mellan oss och dem. Nej, det är för länge sen för att jag ska kunna berätta om det.

Gustav Sjöblom: Som konsulthjälp fick ni sen Göran Waernér. Hur länge var de med i bilden?

Weiny Silander: De var med hela tiden, så länge SCOL existerade.

Gustav Sjöblom: Var det några andra konsulter inblandade?

Weiny Silander: Ja, det förekom, men inte alls i den storleksordningen som Göran Waernér var inblandade.

Gustav Sjöblom: Skickade Modcom några experter?

Weiny Silander: Nej, i så fall tog vi dem från ASEA. ASEA hade utbildningar i hur Modcomdatorerna fungerade och hur deras grundoperativsystemet fungerade, så man behövde inte åka längre än till Västerås för att gå på utbildning.

Gustav Sjöblom: 1976 blev du VD för ScanData. Blev du befordrad eller fick du bara en ny titel?

Weiny Silander: Jag fick en ny titel. Kaj Vareman blev administrativ chef för Nordisk Transport. Han var ju först på Fallenius och sedan på Scansped och sen flyttade han till Nordisk Transport och då kunde inte han vara VD för ScanData tyckte de och då gjorde de mig till VD och det gick väl bra.

Gustav Sjöblom: Det var fortfarande inte så många anställda att hålla reda på?

Weiny Silander: Nej, nej. Det var inte det som var bekymret, utan det var systemen i så fall.

Gustav Sjöblom: Maskinerna var värre än människorna?

Weiny Silander: Njae, det vet jag inte. Det var väl människor kring maskinerna också. Jag hade jour dygnet runt 365 dagar om året på den tiden. Om det hände nånting med datorn så skulle de ringa mig oavsett vad klockan var, så ibland ringde det på natten mellan lördag och söndag. Inte så många gånger, men det hände.

Gustav Sjöblom: Det låter jobbigt.

Weiny Silander: Nej, det var inte alls så farligt som det låter. Det är ofta inte det, för då funkar det inte. Men det är väldigt bra att få reda på när det händer nånting. På den tiden hade jag en mobiltelefon också, det har jag inte längre.

Gustav Sjöblom: Du hade mobiltelefon då på 70-talet alltså?

Weiny Silander: Nej. Jag skaffade nog en i slutet på 70-talet eller i början på 80-talet. 21 000 kostade den första jag köpte och satte i bilen. Men den var jättebra alltså, man kunde ringa när man var ute och körde.

Gustav Sjöblom: Vi har inte sagt nånting om hur driftssättningen av SCOL gick till. Du började med importrutinerna och man plockade in ett kontor i taget där också?

Weiny Silander: Mm, det gjorde man. Eller ibland två–tre kontor på en gång.

Gustav Sjöblom: Har du nån uppfattning om hur många kontor det blev totalt?

Weiny Silander: Ja. Det fattades inte mycket till 100 i alla fall.

Gustav Sjöblom: Hur var receptionen inom Scanspedkoncernen när SCOL kom igång?

Weiny Silander: Det beror ju på vem du frågar naturligtvis, men de som hade vart med i förarbetet, de administrativa cheferna och så, de tyckte det var fantastiskt. De såg ju också det här med pengarna, att helt plötsligt tjänade man ju massor med pengar som man kunde ha tjänat de tidigare åren också, men inte hade gjort. Bara för att man nu visste vad man gjorde och visste vad man inte gjorde. Men det fanns ju en del kontorschefer som helst skulle vilja haft det ogjort, även 1985 när Bilspedition köpte Scansped. De såg bara kostnader.

Gustav Sjöblom: Om du jämför introduktionen SCOL med introduktionen av redovisningssystemet några år tidigare, vad var det för skillnad i mottagandet? Den första gången hade det underminerat kontorschefernas makt väldigt mycket …

Weiny Silander: Nej, det var ekonomicheferna på kontoren framför allt. Kontorscheferna kanske inte brydde sig på samma sätt.

Gustav Sjöblom: Vad blev effekterna av SCOL i den bemärkelsen?

Weiny Silander: Nej, inget sånt.

Gustav Sjöblom: Blev det någon centralisering? De administrativa cheferna som satt centralt i koncernen, fick de ett större grepp om verksamheten?

Weiny Silander: Ja, det fick de ju. Och det har de ju.

Gustav Sjöblom: Kan man säga att det flyttades makt från kontoren till koncernledningen?

Weiny Silander: I viss mån gjorde det ju det. Det gjorde det säkert.

Gustav Sjöblom: Hur gjordes utbildningen den här gången?

Weiny Silander: På ett likartat sätt som jag berättade förut. Vi utbildade ett antal utbildare som sen skötte det mesta av utbildningen. Sedan hade vi ett antal i varje företag som var ute på kontoren när de installerade systemen och hjälpte dem att komma igång och så där. Det är ju nåt som aldrig sker på ett kontor nu, att man går från ingenting till onlinebehandling. Det vore som att skaffa en PC idag om du aldrig har sett en PC innan, men idag finns det ju inte en människa som inte har det. Alla har ju växt upp någonstans och antingen står det en PC hemma eller också står det en hos kompisen. Ingen kan riktigt föreställa sig hur det var att komma från ingenting till en sån här värld. Sen hade vi naturligtvis, som med alla andra system, massor med bekymmer med olika saker, och framför allt med att få datakraften att räcka till. När vi lade på nya kontor hade man kanske ett bra system som hade funkat bra i ett par månader, och så lade man dit lika mycket till på några dar och då tyckte många att det stod still. Det upplevde vi många gånger att vi hade problem med. Men inte värre än att vi redde ut det i alla fall.

Gustav Sjöblom: När importrutinerna var igång överallt började ni även installera exportrutinerna då?

Weiny Silander: Redan tidigare.

Gustav Sjöblom: Var det enkelt när importrutinerna redan fanns? Kunde man mer eller mindre kopiera dem?

Weiny Silander: Ja, det var enkelt. Kopiera kunde man ju inte, men man gjorde på ett liknande sätt. Men exporten är mycket svårare ur speditionssynpunkt än vad importen är. Importen, då tar du bara vad du får. Kommer det en bil adresserad till dig och du ska ta hand om den så behöver du inte fundera över vad det är i den, för det står på ett papper och det är bara att se till att ta hand om alla de data. Men exporten, då är det du som ska skapa bilen och från början finns det ingenting i den utan du ska bestämma att det ska i, och det ska i och det ska i och man ska köra så och så och så och så. Sen när han kommer ner till Tyskland och ska lossa finns det en kille där och tar hand om importen där nere, som får samma problem som vi hade på importen här uppe – eller lika lite problem, om man säger så.

Gustav Sjöblom: Där kanske det fanns utrymme för planeringsarbete, optimering och simuleringar och sånt? Kunde ni utnyttja SCOLstatistiken till det?

Weiny Silander: Nej. Det var så sällan som det var frågan om att optimera en bil, utan det var frågan om få i så mycket som möjligt i varje bil. Man hade aldrig tillräckligt – aldrig ska jag inte säga, för det finns alltid bilar som blir fulla – men det hände kanske en gång i veckan att en bil blev full så att man måste skicka en till eller hålla kvar grejer och och skicka nästa vecka. Därför var det bara frågan om de hade 40 procents last, 60 procents last eller 70 procents last, eller kanske till och med 80. Men att en bil blev full hände nästan aldrig.

Gustav Sjöblom: Och nån ruttplanering var heller inte aktuell?

Weiny Silander: Inte då. Den gjorde man på ett annat sätt och kunde inte tänka sig att ha data, även om vi funderade över det ibland och skissade vad man skulle kunna göra. När vi sen började titta på hur ofta man fyllde bilarna – det var då vi fick fram de här siffrorna – såg vi att de allra flesta bilarna inte var fulla ändå, så det problemet fanns inte. Ska du skicka fem bilar samma sträcka är det ju en sak hur du ska fylla dem, men ska du skicka en bil som är halvfull eller trekvartsfull så spelar det inte nån större roll. Din kund ska få leverans den dagen i alla fall, för du har lovat att de ska gå den dagen.

Gustav Sjöblom: När exporten var avklarad så småningom, vad blev din uppgift då?

Weiny Silander: Jag gjorde reskontrasystemet, som vi inte gav mycket tid – eller reskontrasystemet gav vi väl en del tid, men sen lade vi lite tid på ett informationssystem. Det fanns ju inte mejl på den tiden som det finns idag, men vi gjorde ett mejlsystem, kan man väl säga, i systemet.

Gustav Sjöblom: Hur gjorde ni det?

Weiny Silander: Det fanns ett antal sätt att hitta meddelandena på och så. En del använde det väldigt mycket. Samtidigt som de skickade en bil eller en container eller en järnvägsvagn med ett antal sändningar skickade de ett mejl också.

Gustav Sjöblom: Fanns det några försök att öppna SCOL utanför koncernen, gentemot andra speditörer eller transportleverantörer eller gentemot transportköpare?

Weiny Silander: Nej, vi gjorde inget sånt. Alltså, vi skickade information emellan kontor. Om nu bilar eller järnvägsvagnar kom in i Trelleborg och lossade där och godset sen skickades vidare upp till Stockholm eller Göteborg eller så, så började vi väldigt tidigt med att skicka den informationen vidare till Stockholm och Göteborg eller till Oslo och så vidare. Så på det viset fanns det ju en viss…

Gustav Sjöblom: Vem var mottagaren av informationen?

Weiny Silander: Systerkontoret.

Gustav Sjöblom: Så det är fortfarande internt inom Scansped?

Weiny Silander: Ja. Det började vi relativt tidigt med. Men att skicka den till nån transportmottagare gjorde vi aldrig. Däremot började vi senare med att försöka få igång det här med att skicka sändningar från en terminal nånstans till många olika mottagare i Sverige eller i Finland eller i Norge eller i Danmark eller så.

Gustav Sjöblom: Skicka vilken sorts information då?

Weiny Silander: Följesedelsinformation och sånt.

Gustav Sjöblom: Skicka till mottagare inom koncernen eller utanför?

Weiny Silander: Nja, inom koncernen mer eller mindre, eller till den landtransportören som skötte det på det stället.

Gustav Sjöblom: Skickades det elektroniskt?

Weiny Silander: Ja, ja. Elektroniskt.

Gustav Sjöblom: Du säger att systemet var väldigt lyckat i bemärkelsen att öka lönsamheten för företaget. Var det lyckat även rent tekniskt och funktionellt, tycker du?

Weiny Silander: Ja, det tycker jag. Det fanns inte några andra system som man kan titta på, eller som vi kunde se på samtidigt som hade varit bättre. Det man körde på Arlanda var ett liknande system, men det var inte riktigt lika flexibelt som SCOL var på ett antal områden.

Gustav Sjöblom: Var det mindre eller var det också ett nätverksbaserat system?

Weiny Silander: Det var mindre. Det var små datorer som stod på Arlanda.

Gustav Sjöblom: Du sade att datakraften var ett problem tidigt. Var det det som var den stora flaskhalsen?

Weiny Silander: Ja, plus att få kommunikationerna att fungera, det jag pratade om att det regnade och så läckte det in vatten i såna här brunnar. Det dröjde ju ett par år innan vi hade fått klart för oss att det var det som var problemet. Men det problemet finns fortfarande om jag har förstått det rätt, då och då.

Gustav Sjöblom: Vad kunde man ha gjort annorlunda med SCOL?

Weiny Silander: Det vet inte jag. Det är inte jag rätt man att svara på.

Gustav Sjöblom: Det var inga tillfällen när du kände att du ångrade något beslut som du hade tagit eller såg att det inte ledde dit du hade tänkt?

Weiny Silander: Det kan väl hända, men då ändrade vi väl det och gjorde på ett annat sätt. Det hände ju att vi gjorde fel nån gång ibland, det hände säkert, men i de stora grejerna ändrade vi ingenting. Vilken dator du än hade valt så hade du haft precis samma problem med datakraft, den hade alltid vart för liten i alla fall. I och med att systemet var användbart började folk använda det och ju mer det användes desto mer datakraft gick det åt. Så är det ju hela tiden. Gör du dessutom fel går det många gånger åt dubbelt så mycket datakraft som det behövde göra.

Gustav Sjöblom: Förutom din egen roll så har du nämnt nån duktig engelsman. Vilka andra personer hade en stor roll i SCOL:s tillkomst och utveckling?

Weiny Silander: En kille som jag inte har nämnt men som var på Göran Waernér var Ain Nöm. Han drev det här projektet från deras sida i många år och är pappa till många utav lösningarna. Sedan var det ju några killar som jobbade hos honom som också var inblandade i mycket av det som kom till som lösningar. Från Scansped var det som jag nämnde förut de administrativa cheferna som har haft stor betydelse. Förutom Kaj Vareman var det Ingemar Ostrander på Skandiatransport, Lars Hagberg på Fallenius och en

man på Transportkompaniet som fick cancer och dog väldigt ung. De har ju haft en stor betydelse för att vi fick det att funka som vi fick. Sedan har en del utav killarna i projektgruppen som jobbade med systemet natt och dag i många år också haft en stor betydelse.

Gustav Sjöblom: Har du haft nåt professionellt nätverk, personligt nätverk, utöver de kontakter du haft ändå genom Scansped, eller är det framför allt de kontakter du fått i det jobbet som har hjälpt dig?

Weiny Silander: Ja, det är de kontakterna. Plus att man gick en hel del på utbildning, konferenser och sånt där. Då träffade man ju folk från andra ställen och fick väl en idé ibland och ventilerade vissa saker och fick idéer om vad man inte skulle göra ibland och …

Gustav Sjöblom: Har du några exempel på utbildningar och konferenser ni åkte på?

Weiny Silander: Dataföreningen har jag ju vart på många gånger i olika former. Jag träffade till exempel Kent Björkegren på såna här konferenser där människor från olika speditions- eller transportföretag träffades och många andra med honom som sysslade med likartade grejer på olika företag.

Gustav Sjöblom: Du var kvar på Scansped till 1984. Vad var det som gjorde att du lämnade företaget då?

Weiny Silander: Vi var sex anställda då tror jag, plus mig – eller också var vi sex med mig, jag kommer inte ihåg riktigt. Vi hade en omsättning på lite över 30 miljoner för att sköta de här olika datasystemen som var i luften. Jag tyckte att vi behövde vara två till och det tyckte inte styrgruppen. Det var den egentliga anledningen till att jag slutade.

Gustav Sjöblom: Var det första gången du upplevde att du inte fick stöd uppifrån i företaget, eller hade det förekommit tidigare?

Weiny Silander: Det hade väl förekommit många gånger att man ville göra på ett sätt men inte fick göra det. Det var inte så att det kom som nån överraskning för mig, men jag sade till dem att ”antingen gör vi så eller också vill inte jag vara med”.

Gustav Sjöblom: Visste du vad du skulle göra istället?

Weiny Silander: Ja, det visste jag. Jag hade tänkt under några år innan att jag skulle driva ett eget konsultbolag eller försöka med det i alla fall.

Gustav Sjöblom: Hur gick det då?

Weiny Silander: Ja, det gjorde jag sen.

Gustav Sjöblom: Med Scansped som första och största kund?

Weiny Silander: Ja, de första åren var det så. Sen var jag med och jobbade på Bilspedition och ASG med de projekt som de drev sen efter SCOL.

Gustav Sjöblom: Nu är vi en bit in på 80-talet, men Bilspedition blev ju ägare till Scansped 1986. Som konsult kanske du har haft möjlighet att se och jämföra databehandlingen

i de olika företagen: i Scansped, Bilspedition och även ASG. Kan man säga nåt utifrån det?

Weiny Silander: Ja, Bilspedition kom ju aldrig igång med sina system parallellt med att vi körde igång SCOL. De provade några gånger, men sen blev det inte mer. Sedan i slutet på 80-talet fick de väl igång systemen.

Gustav Sjöblom: De hade Projekt Lastförteckning som var ett batchsystem. Det hade ganska många funktioner och kom i gång i mitten på 70-talet. Men det var inte ett online-system och man hade inte import- och exportfunktionerna.

Weiny Silander: De hade en helt annan problematik att hantera. Att jämföra inrikes- och utrikestransporter är inte relevant egentligen. Och tittar du på ASG utrikes så hade de inget system för det heller. De körde det manuellt fortfarande på 80-talet. Vad de har idag vet jag inte, men det heter väl DHL numera?

Gustav Sjöblom: Så det är svårt att dra några slutsatser utifrån vad du har sett om de olika företagen i branschen?

Weiny Silander: Vad menar du för slutsatser?

Gustav Sjöblom: Observationer om kulturskillnader i hur man organiserar datorarbete eller hur man ser på det, eller hur förankrat det är.

Weiny Silander: De som var mest lika oss i så fall var väl Wilson och Schenker, som gjorde likartade system som de vi hade skapat. ASG körde väldigt mycket manuellt i mitten på 80-talet och i slutet på 80-talet också. Men jag är inte rätt man att dra slutsatser om vad det betydde eller vad som var bra och dåligt.

Gustav Sjöblom: Vi har inte nämnt rederierna eller hamnen, sjöfarten överhuvudtaget. Hade ni nån kontaktyta med dem?

Weiny Silander: Ja, men inte nåt som hade nån betydelse för våra datasystem. Det var så liten verksamhet i Scanspedbolagen.

Gustav Sjöblom: Det stora var alla landsvägs- och järnvägtransporter?

Weiny Silander: Ja. Och flyg i viss mån.

Gustav Sjöblom: Hade ni några utländska samarbetspartners på datasidan?

Weiny Silander: Vi hade ju mycket att göra med kontoren i Oslo, i Köpenhamn och i viss mån i Finland.

Gustav Sjöblom: Men inte med tyska speditionsbolag eller nåt liknande?

Weiny Silander: Nej. I så fall var det nåt speciellt område.

Gustav Sjöblom: Jag tror att jag har ställt de frågor jag hade tänkt ställa. Vill du göra en sammanfattande reflektion, eller har det dykt upp några nya minnen när vi har suttit här? Du får gärna lägga till om det är något väsentligt som vi inte har varit inne på.

Weiny Silander: Nej, jag tror inte det. Jag tror vi har pratat en hel del om det som kan ha nån betydelse.

Gustav Sjöblom: Då får jag tacka så mycket för din medverkan.

Weiny Silander: Tack ska du ha.